

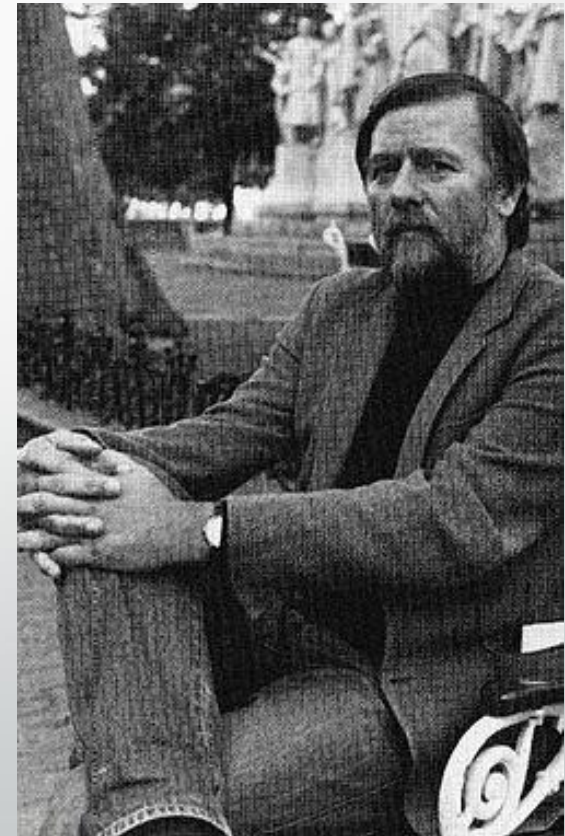
Tolnai Ottó

mi volt kérdés a legszebb
dániában

(részlet)

A szerzőről

- **Tolnai Ottó** író, költő, műfordító, a vajdasági magyar irodalom sokoldalú és kiemelkedő alakja.
- **1940**-ben született Magyarkanizsán.
- A gimnáziumot **Zentán** végezte, ezután az **Újvidéki**, majd a **Zágrábi Egyetemen** tanult magyar és filozófia szakokon.
- 1956-tól publikált, eleinte rövidprózával, majd 1960-tól versekkel is jelentkezett.

A szerzőről

- 1961-től az újvidéki **Ifjúság** hetilap **Symposion** mellékletének szerkesztője, majd az ebből létrejövő **Új Symposion** alapító munkatársa, később főszerkesztője volt, ahonnan a jugoszláv cenzúra nyomására kellett távoznia.
- Dolgozott az **Újvidéki Rádió** magyar adásának szerkesztőjeként és képzőművészeti kritikusaként, majd 1992-től a Veszprémben megjelenő **Ex Symposion** főszerkesztője lett.
- Barátaival (Domonkos István, Végel László) az újvidéki irodalmi- és közélet fontos szereplőivé váltak már fiatalon.

A szerzőről

- Első verseskötete 1963-ban, első regénye, a *Rovarház* 1969-ben jelent meg.
- 1968-ban Domonkos Istvánnal közös könyve jelent meg *Valóban mi lesz velünk* címmel.
- 2005-ben *Költő disznósírból* című könyvéért megkapta a Magyar Irodalmi Díjat, 2007-ben Kossuth-díjban részesült.
- 1994-től a Szabadka melletti *Palics*on él.
- Műveit német, francia és szerb nyelvre fordították le.

Önálló kötetei

- **Homorú versek.** Versek. Újvidék. 1963. Forum. (Symposion Könyvek.)
- **Sirálymellcsont.** Versek. Újvidék. 1967. Forum. (Symposion Könyvek.)
- Tolnai Ottó – Domonkos István: **Valóban mi lesz velünk.** Versek. Újvidék. 1968. Forum. (Symposion Könyvek 13.)
- **Agyonvert csipke.** Versek. Újvidék. 1969. Forum (Symposion Könyvek 18.)
- **Rovarház.** Regény. Újvidék. 1969. Forum.
- **Ördögfej.** Ifjúsági regény. Újvidék. 1970. Forum
- Böndör Pál – Fülöp Gábor – Kis/s/ Jovák Ferenc – Tolnai Ottó: **Képversek.** Újvidék. 1970. Forum. (Symposion Füzetek 2.)
- **Gogol halála.** Kispróza. Újvidék. 1972. Forum, 120 p. (Symposion Könyvek 35.)
- **Legyek karfiol.** Versek. Újvidék. 1973. Forum. (Symposion Könyvek 36.)
- **Versek.** Újvidék. 1975. Forum.
- **Sáfrány Imre.** Képzőművészeti monográfia. Válogatta és az előszót írta: Tolnai Ottó. Újvidék. 1978. Forum
- **Világpor.** Versek. Újvidék. 1980. Forum.
- **Elefántpuszi.** Gyermeekversek. Újvidék. 1982. Forum.

Önálló művei

- *Virág utca 3.* Regény. Újvidék. 1983. Forum
- *Vidéki orfeusz.* Válogatott versek. Bp. 1983. Magvető
- *Gyökérrágó.* Versek. Újvidék. 1986. Forum
- *Rokokokó.* Gyermekversek. Újvidék. 1986. Forum
- *Prózák könyve.* Elbeszélések. Újvidék. 1987. Forum
- *Cápácskám: apu.* Gyermekversek. Újvidék. 1989. Forum
- *A meztelen bohóc.* Képzőművészeti írások. Újvidék. 1992. Forum
- *Wilhelm-dalok, avagy a vidéki orfeusz.* Versek. Pécs. 1992. Jelenkor. = 2., a szerző által javított kiad. Pécs. 2009. Jelenkor
- *Árvacsáth.* Versek. Bp.–Újvidék. 1992. Orpheusz–Forum
- *Versek könyve.* Bp. 1992. Széphalom
- *Kékítőgolyó.* Új prózák könyve. Bp. 1994. Kortárs–Széphalom
- *Végel(ő)adás.* Drámák. Bp. 1996. Prológus
- *Rothadt márvány. Jugoplasztika.* Képzőművészeti esszék. Bp. 1997. Kijárat. (Teve Könyvek)
- *Balkáni babér. Katalekták.* Versek. Pécs. 2001. Jelenkor. = Pécs. 2014. Jelenkor
- *Költő disznósírból.* Egy rádióinterjú regénye. Kérdező: Parti Nagy Lajos. Pozsony. 2004. Kalligram
- *Szög a nadírban.* Kovács Antal naplója. Pécs. 2005. Alexandra (Szigatúra Könyvek)

Szómagyarázat

- **ikon:** kép, a keleti egyházak szentképei; hátterük aranyozott, és az ábrázolt szent szembenéz velünk;
- **teriget:** népies: tereget;
- **kirkegard:** dán szó: sírkert, temető;
- **Søren Kierkegaard** (1812-1855) – dán filozófus, teológus, akinek korai halála miatt feledésbe merült életművét a 20. század újra felfedezte;
- **landol:** a repülőgép leszáll, földet ér.

mi volt kérded a legszebb dániában (184.old)

mi volt kérded a legszebb dániában
kapásból válaszolhatok a repce
igen a repce a keresztesvirágúak családjából
még a tenger felett ahogy megpillantottuk
a repcetáblákat az volt a legszebb
mint ikonokon az angyalok arca köré
úgy olyan áhítattal terigettek a dán parasztok
leheletnyi aranylemezeket a földre
s arra száll a harmat azon csillog remegve
és a repcetáblák tengerbefutó csíkjára landoltunk mi is
akárha a keresztesvirágúak valami furcsa hadjáratában
a sötét templomokból összegyűjtötték volna mind a
fény-írt ikont

s kirakták volna őket a földre hogy erős fényük
gerjessze a pislogó napot
a repce volt a legszebb
még a tenger felett ahogy megpillantottuk
a repcetáblákat az volt a legszebb
meg az volt a legszebb ahogy beléptünk
a koppenhágai kierkegaardba (= sírkert)
søren kierkegaard a filozófus sírját keresendő
és a sima füves sírokon szanaszét félmeztelen
napozó szőke lányok seregét pillantottuk meg
igen az volt a legszebb

A mű elemzése

- Ez a vers az 1992-ben kiadott **Versek könyve** című művében jelent meg.
- A **Versek könyve** egy gyűjteményes válogatás, részben régebbi, részben újabb szövegek vannak benne.
- A '90-es években Tolnainál letisztult, kiérlelt formában jelentkezik a **narratív versbeszéd**. – („**versnyújtózásaim**”)
- A versből kitűnik, hogy Tolnai a **szabad költői kreáció** híve.
- Költeménye nem "közöl", hanem hatásokat akar kiváltani.

A mű értelmezése

- Az olvasókönyvben **részlet** van, a vers első 24 sora.
- A vers **címe: szabad verselési formá**-nak való megfelelés van a címben is.
- A vers **szövege**: ha összehasonlítjuk más versekkel, láthatjuk, hogy ebben nincs nagy kezdőbetű, nincsenek vesszők, pontok, tehát hiányzik a központosítás.
- Az ilyen költeményt **szabadvers**nek nevezzük: egyrészt a költő nem kívánja az olvasóra erőltetni a saját értelmezését, másrészt itt a költőiség nem a verselés formái, hanem a nyelvi kifejezés ereje, képi gazdagsága által jön létre.

A mű értelmezése

- A vers **kérdéssel** indul, és az erre adott **válasszal** folytatódik.
- Tulajdonképpen az egész vers egy hosszúra nyúlt válasz, felelet.
- Azon dolgoknak, látványoknak, képeknek a sorolása, amelyek a lírai én számára legszebbek voltak.
- A **távlat** megfigyelése: mintha **fentről** néznénk le, egy repülőgépről szemlélnénk az alattunk levő tájat.

A mű értelmezése

- A versben a **sárga szín** és annak árnyalatai uralkodnak – virágzó **repce**mező, a tengerparti homokra való utalás, aranylemezek a földön – asszociációk (képzettársítások) sorát írja le.
- **Hasonlat**: mint ikonokon az angyalok arca köré;
- **Megszemélyesítés**: száll a harmat, csillog remegve;
- **Költői jelző**: fény-írt (ikon);
Ellentét: sötét templom – fény-írt ikon;

mi volt kérdés a legszebb dániában
kapásból válaszolhatok a repce
igen a repce a keresztesvirágúak családjából
még a tenger felett ahogy megpillantottuk
a repcetáblákat az volt a legszebb
mint ikonokon az angyalok arca köré
úgy olyan áhítattal terigetek a dán parasztok
leheletnyi aranylemezeket a földre
s arra száll a harmat azon csillog remegve
és a repcetáblák tengerbefutó csíkjára landoltunk mi is
akárha a keresztesvirágúak valami furcsa hadjáratában
a sötét templomokból összegyűjtötték volna mind a
fény-írt ikont

A mű értelmezése

- A **verssorok** nem azonos hosszúságúak, vannak rövidebbek és hosszabbak;
- nem azonos a **szótagszám**;
- **rím** sem fedezhető fel;
- **soráthajlást** több helyen is találunk.
- **Soráthajlás** = amikor a verssor vége nem esik egybe a mondanivaló végével.

mi volt kérdés a legszebb dániában
kapásból válaszolhatok a repce
igen a repce a keresztesvirágúak családjából
még a tenger felett ahogy megpillantottuk
a repcetáblákat az volt a legszebb
mint ikonokon az angyalok arca köré
úgy olyan áhítattal terigettek a dán parasztok
leheletnyi aranylemezeket a földre
s arra száll a harmat azon csillog remegve
és a repcetáblák tengerbefutó csíkjára landoltunk mi is
akárha a keresztesvirágúak valami furcsa hadjáratában
a sötét templomokból összegyűjtötték volna mind a
fény-írt ikont

A mű értelmezése

- A vers 185. oldalán levő része már kicsit más.
- A **sárga szín dicséretét** zengi tovább;
- **Ismétlés**: a repce volt a legszebb; ahogy megpillantottuk a repcetáblákat, az volt a legszebb – másképp írja, de ugyanaz a jelentése;

s kirakták volna őket a földre hogy erős fényük
gerjessze a pislogó napot
a repce volt a legszebb
még a tenger felett ahogy megpillantottuk
a repcetáblákat az volt a legszebb
meg az volt a legszebb ahogy beléptünk
a koppenhágai kierkegaardba (= sírkert)
søren kierkegaard a filozófus sírját keresendő
és a sima füves sírokon szanaszét félmeztelen
napozó szőke lányok seregét pillantottuk meg
igen az volt a legszebb

A mű értelmezése

- **Másik helyszín** van a folytatásban:
- egy **temető** (sírkert), ahol oda nem illő dolgot láttat velünk a lírai én: sírokon napozó félmeztelen szőke lányok seregét.
- Ez a kép az eddigi nyugalmas, békés, szép látványt **groteszkké** formálja, illetlenné teszi.

Olvassatok, játsszatok még!

- A **teljes verset** itt találjátok:
- https://reader.dia.hu/document/Tolnai_Otto-Versek_konyve-3
- IKT – kvíz a verstani alapfogalmakról: [http://quiz.live/BJjE6\\$D8U](http://quiz.live/BJjE6$D8U)

- Köszönöm a figyelmet! 😊

- Készítette: Majlát Hermina